

Nr 55.

Ankom till riksdagens kansli den 9 juni 1933 kl. 3.30 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 6 § lagen den 12 maj 1897 för Sveriges riksbank.

I en den 26 maj 1933 dagtecknad proposition nr 259, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 6 § lagen den 12 maj 1897 (nr 27) för Sveriges riksbank.

Berörda lagförslag är av följande lydelse:

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 6 § lagen den 12 maj 1897 (nr 27) för Sveriges riksbank.

Härigenom förordnas, att 6 § lagen den 12 maj 1897 för Sveriges riksbank skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

Riksbanken äger att utgiva sedlar till det belopp, som motsvaras av dubbla summan av riksbankens metalliska kassa, så beräknad, som i 8 § sägs, samt därutöver till ett belopp av trehundra femtio miljoner kronor.

Om sådant — — — hava utgivits.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Nu *gällande bestämmelser* rörande sedelutgivningsrätten återfinnas i 6—8 §§ riksbankslagen. 6 § är av följande lydelse:

Riksbanken äger att utgiva sedlar till det belopp, som motsvaras av dubbla summan av riksbankens metalliska kassa, så beräknad som i 8 § sägs, samt därutöver till ett belopp av tvåhundra femtio miljoner kronor. (*Lag den 9 maj 1930, nr 114*).

Om sådant med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövas nödigt, må Konungen och riksdagen samfällt eller, om riksdagen ej är samlad, Konungen på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret medgiva riksbanken att utgiva sedlar till belopp av ytterligare högst trehundra femtio miljoner kronor. Dylikt av Konungen mellan riksdagarna lämnat medgivande skall, därest detsamma icke varder av nästföljande riksdag inom tjugu dagar från riksdagens början gillat, efter utgången av nämnda tid upphöra att lända till efter rättelse. Det åligger fullmäktige i riksbanken att, så snart ske kan, ur den allmänna rörelsen indraga sedlar till belopp, motsvarande vad som på grund av sålunda medgiven ökning av sedelutgivningsrätten må hava utgivits. (*Lag den 17 juni 1932, nr 213*.)

I skrivelse den 22 maj 1933 hava *fullmäktige i riksbanken* hos Kungl. Maj:t hemställt om förslag till riksdagen om sådan ändring i 6 § första stycket i riksbankslagen, att orden »tvåhundra femtio miljoner kronor» utbyttes mot »trehundra femtio miljoner kronor».

I frågan, huruvida den ordinära sedelutgivningsrätten kan antagas vara tillfyllest intill nästa riksdags början, ha fullmäktige i berörda skrivelse anfört:

Frågan kunde givetvis ej med säkerhet besvaras. Riksbankens nuvarande guldbehållning uppginge till omkring 266 miljoner kronor, om i densamma inräknades allt det guld, som för bankens räkning funnes förvarat utomlands. Om guld i erforderlig utsträckning hemtoges, så att guldbehållningen i sin helhet finge räknas såsom primär sedeltäckning, d. v. s. inräknas i den s. k. metalliska kassan, skulle riksbanken erhålla en total sedelutgivningsrätt av omkring 780 miljoner kronor, under förutsättning att den supplementära täckningen vore tillräcklig. Då sedelutgivningen under år 1932 och hittills under 1933 ej överstigit ett högsta belopp av 622 miljoner kronor, syntes härav framgå, att en ganska riklig sedelreserv stode till riksbankens förfogande. Vid bedömandet av sedelreservens storlek borde dock hänsyn tagas till vissa omständigheter, som kunde avsevärt reducera densamma.

För närvarande visade prisnivån i Nordamerikas förenta stater och även i England en stigande tendens. Det vore givetvis ej möjligt att förutsäga vare sig varaktigheten av denna prisstegring eller hur hög stegringen komme att bli. Försiktigheten bjöde dock, att man räknade med möjligheten såväl av dess fortbestånd som att den kunde bli av avsevärd omfattning. Därest en prisstegring på världsmarknaden komme till stånd, borde i vårt land åtgärder ej vidtagas, som skulle motverka en måttlig prisstegring även hos oss. Följden av en prisstegring bleve sannolikt dels ökade anspråk på riksbankens sedelutgivning, dels även ökade krav på riksbankens reserv av utländska betalningsmedel. Vid en prisstegring torde visserligen sedelbehovet relativt minskas på grund av den ökning av sedlarnas omloppshastighet, som då torde in-

träda, men det kunde dock befaras, att en sedelreserv, som vid nuvarande förhållanden syntes tillräcklig, under angivna förutsättningar bleve reducerad på ett sätt, som vore ägnat att medföra olägenheter.

Även om berörda utveckling ej med säkerhet kunde förväntas, syntes densamma enligt fullmäktiges mening utgöra anledning att bereda riksbanken ökad rörelsefrihet i fråga om dess för normala förhållanden stadgade sedelutgivningsrätt.

Med hänsyn till den avsevärda storleken av riksbankens nuvarande guld-kassa och reserv av utländska valutor syntes fullmäktige den ökning av sedelutgivningsrätten, som kunde ifrågasättas, kunna begränsas till ett belopp av 100 miljoner kronor. Om den i 6 § omnämnda kontingenten, nu fastställd till 250 miljoner kronor, höjdes till 350 miljoner kronor, skulle riksbankens sedelutgivning vid en metallisk kassa av 200 miljoner kronor komma att uppgå till 750 miljoner kronor, och vid en metallisk kassa av 266 miljoner kronor till ej mindre än omkring 880 miljoner kronor. Riksbanken finge därigenom anses rustad att möta även de krav, som kunde följa av en avsevärd internationell prisstegring. Skulle omständigheter av utomordentlig karaktär därtill inträda, funnes ju möjlighet för fullmäktige att hemställa om medgivande till extraordinär sedelutgivningsrätt enligt 6 § andra stycket riksbanks-lagen.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

I likhet med departementschefen finner sig utskottet bära förordna den av fullmäktige föreslagna lagändringen såsom en av det rådande ekonomiska läget betingad beredskapsåtgärd.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 9 juni 1933.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande: Se anteckning å utlåtandet nr 53.